

Є. І. Дмитренко, студент

Науковий керівник: **В. А. Таращенко**, канд. екон. наук, доцент кафедри аудиту та економічного аналізу УДФСУ

Університет державної фіскальної служби України м. Ірпінь, Україна

СХЕМИ МІНІМІЗАЦІЇ СПЛАТИ ПОДАТКОВИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ТА ЗАХОДИ ПРОТИДІЇ ЇМ

Ключові слова: податкове зобов'язання, платник податків, податковий облік, мінімізація, протидія.

На сучасному етапі вітчизняна система оподаткування характеризується недостатньою ефективністю та потребує деяких вдосконалень, спрямованих на приведення у відповідність до стандартів розвинених країн. Суттєвою проблемою, що вимагає врегулювання, була і залишається мінімізація сплати податків.

На жаль, підприємства для збільшення власно прибутку використовують різні методи або схеми мінімізації сплати податкових зобов'язань.

Умовно можна поділити схеми мінімізації на дві групи:

1 група – легальні схеми мінімізації податкових зобов'язань (законні), коли платник податків має право вибрати для укладення та виконання угоди такий спосіб, який буде мінімально обтяжувати його податковими платежами.

Така дія є правомірною і не тягне за собою будь-якої відповідальності платника податків [2].

2 група – протиправні схеми мінімізації сплати податків, які мають ознаки шахрайства (незаконні).

Здійснення мінімізації податкових платежів, що відносяться до 2 групи, тягне за собою певну фінансово-правову відповідальність, яка повинна накладатися на кожного порушника без винятку. Саме завдяки тому, що винні особи будуть нести покарання, можливо досягнути певних зрушень у податковій системі.

На сьогодні платники податків намагаються мінімізувати свої податки законним шляхом, тобто проаналізувати податкове законодавство та знайти для себе оптимальний законний підхід для сплати податкового зобов'язання.

Але все-таки є випадки умисного ухилення від сплати податків, збитки від якої значно більші.

Наприклад, у грудні 2017 року набула великого розголосу ситуація з АЗС, яку розкрили органи ДФС.

За 2016 рік до зведеного бюджету АЗС сплатили 2,8 млрд грн податків, а у 2017 році надходження від таких підприємств скоротились майже вдвічі та становили всього 1,2 млрд грн [1].

Водночас обсяги реалізації нафтопродуктів у 2017 році, зокрема, за рахунок зростання ціни більш як на 70 %, збільшились на 1,9 млрд грн: з 60,9 млрд грн у 2016 році до 62,8 млрд грн у 2017 році. Проведені перевірки викрили 4 схеми, за допомогою яких АЗС вдалось мінімізувати свої податки та скоротити суми податкового зобов'язання [1].

1 схема. Ухилення від сплати роздрібного акцизного податку при реалізації нафтопродуктів кінцевим споживачам. АЗС реалізовували нафтопродукти власного видобутку за договорами комісії через низку суб'єктів господарювання, які здійснювали фінансово-господарську діяльність із роздрібною торгівлю паливом через мережу АЗС протягом нетривалого часу, а потім збанкрутіли. У своїх звітах комісіонери звітували про продаж повного обсягу пального без нарахування та сплати 5 % акцизного податку. Недоплата акцизного податку за рахунок використання такої схеми на одному з підприємств складає близько 100 млн грн.

2 схема. Оформлення договорів комісії або зберігання нафтопродуктів при реалізації паливно-мастильних матеріалів кінцевим споживачам.

Під час проведення перевірки підприємства групи «БРСМ» було виявлено факт невідобрання в податковому обліку підприємством доходів від реалізації нафтопродуктів. Підприємство отримує нафтопродукти згідно з умовами договорів зберігання. Далі такі нафтопродукти реалізуються платником податків через мережу АЗС, причому доходи від реалізації АЗС «БРСМ» не визнає, посилаючись на договори зберігання. Таким чином, підпри-

ємство ігнорує основні правила податкового обліку – якщо ти отримуєш дохід від майна, яке тобі не належить, сформуєш дохід та заплати податки.

3 схема. Надання податкової вигоди третім особам шляхом торгівлі податковими зобов'язаннями. АЗС «БРСМ» реалізували паливо-мастильні матеріали кінцевому споживачу через мережу АЗС. Наприкінці робочого дня підприємствами випикується зведена податкова накладна та інші первинні документи на адресу ризикових підприємств, які нібито придбавали протягом цього дня ПММ на АЗС за готівкові кошти. Причому згідно з реєстром чеків заправка автомобілів такими контрагентами відбувається від 500 до 2500 разів у день.

4 схема. Зменшення податкових зобов'язань з ПДВ за рахунок здійснення передплат без мети отримання товарів. Підприємства укладають договори на придбання паливо-мастильних матеріалів на умовах передплат у підприємств, які не мають відповідної ділової репутації на ринку нафтопродуктів, крім того – взагалі не ведуть фінансово-господарську діяльність у цій сфері.

Під час перевірок підприємств було встановлено, що завдяки використанню цієї схеми бюджет недоотримав ПДВ на 591 млн грн.

Підсумком є те, що мінімізація податкових платежів поділяється на дві групи і для кожної з них повинні діяти різні методи та підходи для протидії схемам мінімізації.

1 група – мінімізація, яка відповідає закону. Для цієї групи характерними будуть такі заходи:

- формування у платників податків високого рівня податкової культури, що є головним та основним заходом у цій групі мінімізації;
- добровільна та законна сплата податків повинна викликати у платників податків власний інтерес;
- в органах ДФС повинні застосовуватися дієві протидії таким схемам.

2 група – порушує норми законодавства. Заходи протидії – адміністративні методи (штрафи, притягнення до відповідальності).

При цьому є доведеним, що спрощення податкового права спрощує і способи його адміністрування, а потім і ускладнює його порушення вживання з метою мінімізації податків.

Вчасні профілактичні заходи щодо застереження фактів ухилення від сплати податків надасть нагоду до формування свідомого інтересу з боку суб'єктів господарювання на добровільні розрахунки за податками та дасть правозбільшити податкові надходження до бюджету.

Список використаних джерел: 1. У Офісі великих платників розповіли про схеми оптимізації податків на ринку пального. *TaxLink новини*. 2018. URL: <https://taxlink.ua/ua/news/u-ofisi-velikih-platnikov-rozpozvili-pro-shemi-optimizacii-podatkov-na-rinku-palnogo.htm>. 2. Податкова оптимізація. *TaxLink новини*. 2018. URL: <https://taxlink.ua/ua/analytics/podatkova-perekvalifikacija/shho-take-podatkova-optimizacija-optymizaciya>.

УДК 336.225.673

О. О. Ковальчук, студентка

Науковий керівник: **В. А. Тарашенко**, канд. екон. наук, доцент кафедри аудиту і економічного аналізу

Університет державної фіскальної служби України, м. Ірпінь, Україна

ОЦІНКА АНАЛІТИЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ЕФЕКТИВНОСТІ ПОДАТКОВОГО АУДИТУ

Ключові слова: ефективність, податковий аудит, податки, податкові перевірки, результативність податкової перевірки, податкові надходження.

Значна кількість порушень податкового законодавства, зростання числа схем із мінімізації сплати податків вимагає постановки питання вивчення та аналізу ефективності податкового аудиту.

Податковий аудит, як один із пріоритетних напрямів контрольної діяльності, маючи свою специфіку й особливості, потребує аналізу ефективності його здійснення з власними критеріями оцінки, обґрунтуванням показників та їх інтерпретацію.

Під ефективністю податкового аудиту слід розуміти такі його характеристики, як суспільна корисність, продуктивність, окупність тощо.